

Promotie

In dit proefschrift wordt onderzocht welke factoren de onderwijsprestaties van migrantenleerlingen beïnvloeden, in de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag (G4). Het onderzoek richt zich op het verbeteren van het inzicht in factoren die samenhangen met schoolsucces, met een focus op leerlingen van Marokkaanse en Turkse afkomst. Als maat voor onderwijssucces is gekozen voor deelname aan havo/vwo (H/V). In publicaties over onderwijsprestaties van leerlingen met een migrantenachtergrond ligt de nadruk vaak op school- en maatschappelijke problemen, zoals voortijdig schoolverlaten, lagere deelname aan H/V dan onder Nederlandse leerlingen, en gedragsproblemen. Daarbij lijkt uit het oog verloren te worden dat een groeiende groep leerlingen van Turkse en Marokkaanse afkomst het goed doet in het onderwijs. Tussen 2003 en 2006 steeg de deelname aan H/V onder Marokkaanse leerlingen van 15,6 tot 20,5 procent, een toename van ruim 30 procent; de deelname onder Nederlandse leerlingen is in 2009 veel hoger met 45,1 procent, maar de relatieve stijging in die groep is aanmerkelijk lager. Voor onze economie is het bevorderen van het scholingsniveau van de kinderen van immigranten van groot belang, omdat zij in de G4 zo'n 50 procent van het toekomstige arbeidspotentieel vormen.

De eerste studie van het proefschrift analyseert de samenhang tussen de deelname aan H/V onder zestienjarige leerlingen van Marokkaanse afkomst in de G4, en de etnische samenstelling van hun woonomgeving op postcode-niveau. De data laten een grote spreiding zien; alleen in een klein aantal postcodegebieden met zeer hoge percentages zestienjarigen met een migrantenachtergrond blijkt de deelname aan H/V onder het landelijk gemiddelde te dalen. Het tweede onderzoek richt zich op drie postcodegebieden in Amsterdam-West, die vaak op negatieve wijze in het nieuws zijn geweest. Nederlands-Marokkaanse leerlingen van 16-22 jaar (peildatum 31 juli 2009) blijken relatief vaak van vo-school te veranderen. Switchen verkleint volgens de literatuur de kansen op schoolsucces. Dat blijkt ook uit de bevindingen in Amsterdam-West, in vergelijking met de rest van Amsterdam: van de Marokkaanse leerlingen die een H/V-diploma behaalden, zat 87 procent op één school; van de leerlingen die hun derde school verlieten, behaalde nog 39 procent een diploma. Het terugdringen van switchen is mogelijk een vrijwel kostenneutrale interventie, die afhangt van afspraken tussen scholen.

In de derde studie wordt de afstand school-huis beschouwd als maat voor een selectieve schoolkeuze. In de G4 blijkt een grote meerderheid een andere school te kiezen dan de school het dichtst bij hun huisadres, en dat geldt voor alle etnische

LIESBETH VAN WELIE

Medewerkster bij de Nederlandse School
voor Onderwijsmanagement

groepen. Er is gecontroleerd voor een groot aantal sociaal-economische factoren op individueel, wijk- en schoolniveau, en voor karakteristieken van de school. Als gecontroleerd wordt voor de sociaal-economische situatie (SES) van leerling en buurt, blijkt dat de invloed van etniciteit sterk gereduceerd wordt. Hoewel migrantenleerlingen gemiddeld een kortere afstand naar school reizen dan leerlingen van Nederlandse origine, blijkt er ook een belangrijke invloed te zijn van de SES van de woonomgeving: in armere buurten reizen Nederlandse leerlingen het verst, en migrantenleerlingen het minst. In rijkere buurten gaan veel Nederlandse leerlingen naar de dichtstbijzijnde school. Hoe hoger de buurt-

SES, hoe kleiner de verschillen in schoolkeuze tussen etnische groepen, wat opnieuw wijst op een grotere invloed van SES dan van etniciteit. Als alleen leerlingen worden beschouwd die niet de dichtstbijzijnde school kiezen, dan blijken groepen behoorlijk verschillend te kiezen: Nederlandse leerlingen prefereren gemiddeld een school met een hoger eindexamengemiddelde, een hogere school-SES, en een lager percentage migrantenleerlingen. Migrantenleerlingen kiezen doorgaans een school met een hoger percentage migrantenleerlingen. Opwaartse mobiliteit naar een hoger vo-niveau (bijvoorbeeld van vmbo naar havo) kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verhogen van het scholingsniveau van migrantenleerlingen. Er werd een klein maar significant verband gevonden tussen het kiezen van een school dicht bij huis en opstromen naar een hoger niveau.

Het vierde onderzoek ten slotte richt zich op een effectieve methode voor een match op maat tussen actuele organisaties en opleidingsvraagstukken van scholen met een grote diversiteit aan leerlingen, en toepasbaar wetenschappelijk onderzoek van topkwaliteit. Uit gestructureerde interviews met zes rectoren van grote vo-scholen in Amsterdam spreekt een sterke betrokkenheid bij de rol en functie van hun school te midden van grote maatschappelijke vraagstukken rond diversiteit. De meeste van hun vragen zijn van conceptuele aard, bijvoorbeeld over de wijze waarop de school migrantenleerlingen zo goed mogelijk voor kan bereiden op een succesvolle positie later op de arbeidsmarkt. In vrijwel alle gevallen konden hun thema's gekoppeld worden aan excellent onderzoek dat uitvoerbaar is binnen de school. De betrokken schoolleiders pleitten voor een verdere uitwerking van een intermediaire functie tussen onderwijspraktijk en wetenschap.

LITERATUUR

Welie, E.A.A.M. van (2013) *They will get there! Studies on educational performance of immigrant youth in the Netherlands*. Proefschrift. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.